

YMPÄRISTÖOHJELMA 2026-2032

Tämä ympäristöohjelma on laadittu Kirkon ympäristödiplomin katselmuksen ja ohjeistuksen pohjalta. Ohjelma kokoa konkreettiset toimenpiteet, aikataulut ja vastuut eri työaloille.

2. Ympäristöjärjestelmä

Ympäristötyötä johdetaan kirkkoneuvoston nimeämän ympäristötyöryhmän kautta. Ohjelma kattaa koko organisaation ja kaikki työalat.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Ympäristötyön koordinointi	Ympäristötyöryhmä kokoontuu tarpeen mukaan, vähintään kerran vuodessa, kokouksista laaditaan kokousmuistio / tehtävälisteri	Jatkuva	Ympäristötyöryhmän pj.; talouspäällikkö
Ympäristökoulutus	Osallistutaan kirkon järjestämiin ympäristökoulutuksiin ja järjestetään perehdytystä ympäristödiplomin vaatimuksista	2026–2032, vuosittain	Ympäristövastaava
Ympäristöohjelman hyväksyntä ja seuranta	Ohjelma hyväksytään kirkkoneuvostossa ja sen toteutumisesta raportoidaan toimintakertomuksessa	Hyväksyntä 2026, raportointi vuosittain	Kirkkoneuvosto, ympäristötyöryhmä

3. Toiminta ja talous

Ympäristönäkökulma integroidaan vuosittaiseen toiminta- ja taloussuunnitteluun sekä hankintoihin.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Ympäristötavoitteet TTS-prosessissa	Jokainen työala asettaa vähintään yhden ympäristötavoitteen TTS:ään	Syksyisin TTS-työn yhteydessä	Työalojen vastuuhenkilöt
Vastuulliset hankinnat	Päivitetään hankintaohje ympäristökriteereillä ja huomioidaan ympäristökriteerit hankinnoissa	2026	Taluspäällikkö, kirkkoneuvosto ja hankintoja tekevät
Pyritään vastuulliseen sijoittamiseen	Noudatetaan vastuullisen sijoittamisen strategiaa ja noudatetaan sitä seurakunnan varojen sijoittamisessa	Jatkuva	Taluspäällikkö ja kirkkoneuvosto

4. Ympäristökasvatus

Ympäristökasvatus sisällytetään jumalanpalveluselämään, leireille ja seurakunnan tapahtumiin ikäryhmä huomioiden.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Ympäristökasvatussuunnitelma	Laaditaan koko seurakunnan yhteinen suunnitelma ja työalakohtaiset toimenpiteet (teemavuodet, tapahtumat)	2026	Kasvatuksen työalat; ympäristötyöryhmä
Luontopolku ja hiljaisuuden paikat	Leireillä ja retkillä hyödynnetään Lehtoniemen luontopolkua. Suunnitellaan ja toteutetaan Lehtoniemeen hiljaisuuden paikka.	Jatkuva 2026–2032	Nuoriso- ja varhaiskasvatus; diakonia; musiikki
Viestintä ja vuosikello	Tehdään vuosikello (Lintujen pihabongaus, erilaiset luonto-, metsä-, ympäristö jne. päivät, luomakunnan sunnuntai, reilun kaupan viikko)	2026	Viestintä; työalat

5. Jätehuolto ja kiertotalous

Tavoitteena on jätteen synnyn ehkäisy, kierrätysasteen parantaminen ja vaarallisten jätteiden turvallinen käsittely.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Lajittelun tehostaminen	Järjestetään henkilöstölle lajittelukoulutus	2026	Ympäristötyöryhmä; jätehuoltovastaava
Jättemäärän vähentäminen	Suositaan uusiutuotteita ja hyödynnetään kierrätettävää materiaalia aina, kun mahdollista	Jatkuva	Kaikki työalat
Vaarallisten jätteiden hallinta	Vaaralliset jätteet toimitetaan asianmukaisesti jäteasemille	Jatkuva	Vaarallisten jätteiden vastaava; kiinteistöyöntekijät

6. Ruoka ja keittiöt

Keittiöissä suositaan vastuullisia hankintoja, vähennetään hävikkiä ja lisätään kasvisruuan osuutta.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Elintarvikehankinnat	Hankitaan lähiruokaa lähituottajilta ja kauden mukaan	Jatkuva	Emännät, tapahtuminen järjestäjät
Ruokahävikin minimointi	Hävikin seuranta leireillä, ohjeistus ja palautekäytäntö ruokailijoille; ylijäämä ruoka-apuun	Jatkuva	Leirikeskuksen henkilökunta
Kasvis- ja vegaanivaihtoehdot	Rippileireillä vähintään 3 kasvisateriaa/viikko ja vegaanivaihtoehto aina saatavilla	Leirikausittain	Emännät; nuorisotyö

7. Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito

Kiinteistöstrategiaa toteutetaan energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa painottaen.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Kulutuksen seuranta	Granlund Manager/Basis: sähkö, lämpö, vesi kuukausiraportointi ja poikkeamien käsittely	Käytössä 2026–2032	Kiinteistöpalvelut, energiavastaava
Rovastikunnallinen yhteistyö	Osallistutaan rovastikunnallisen yhteistyön kehittämiseen ja tehdään yhteistyötä	Jatkuva	Taluspäällikkö, kiinteistö-vastaavat
Uusiutuva energia	Aurinkosähkön lisäys Lehtoniemeen; kaukolämpö paikalliselta tuottajalta	Huomioidaan investoinneissa	Taluspäällikkö, kiinteistö-vastaavat

8. Hautausmaat ja viheralueet

Hautausmaiden hoidossa korostetaan luonnon monimuotoisuutta, vettä ja kemikaaleja säästäviä käytäntöjä.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Monimuotoisuus hautausmailla	Perennahoito asiakkaiden valittavaksi	2026; toteutus 2027–2032	Hautausmaan vastaava
Kemikaalien hallinta	Mekaaninen rikkatorjunta; biohajoavat valmisteet	Jatkuva	Hautausmaatyöntekijät
Hautausmaiden laadukas ja ympäristöarvot huomioiva hoitaminen	Hoidetaan hautausmaita hoitosuunnitelman mukaisesti	Jatkuva	Hautausmaan vastaava, hautausmaan työntekijät

9. Metsät ja muut luonnonalueet

Metsien hoidossa painotetaan monimuotoisuutta, hiilinieluja ja seurakuntalaisten virkistyskäyttöä.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Jatkuva kasvatus ja suojelu	Ei avohakkuita; pesimäkausirajaus; etsitään METSO- ja vapaaehtoisia suojelukohteita	Jatkuva 2026–2032	Metsäasioista vastaavat; MHY
Luonnonhoito ja ennallistaminen	Lehtoniemen hoitosuunnitelman toteutus; kahden pienen suon ennallistaminen; lahoppuun lisäys	Aloitus 2026–2027	Kiinteistövastaavat
Virkistys- ja ekosysteemipalvelut	Luontopolut, laavut ja reitit; hiljentymispaikat; vesistökuunnostus (ilmastus, ei uusia metsäoimia)	Jatkuva	Työalat; leirikeskus

10. Liikenne

Liikenteessä vähennetään päästöjä suosimalla kevyttä liikkumista, etäkokouksia ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja.

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho(t)
Matkustamisen vähentäminen	Teams- ja hybridikäytännöt; kimpakyytisuositus	Jatkuva	Kaikki työalat
Kestävä työmatkaliikkuminen	Verottoman työsuhdepyöräedun poistumisen tilalle etsitään jotain muuta kannustinta.	Etu poistuu 2026	Yhteistyötoimikunta
Liikenteen polttoainepäästöjen vähentäminen	Seurakunta valmistelee sähköauton latauspisteiden lisäämistä Lehtoniemeen ja Laessaaren parkkipaikalle	2026	Taluspäällikkö, kiinteistö- vastaavat